

Stavkarji v North Chicagu odbili naskoke na tovarno

Jeklarska korporacija apelirala na governerja Hornerja, naj pošlje državno milico, da izžene stavkarje iz tovarne. Federalni in državni delavski posredovalci posegli v situacijo, da preprečijo nasilja

CHICAGO, 21. febr.—Položaj v okupiranih tovarnah Fansteel Metallurgical Co. v North Chicagu je neizpremenjen. Delavci se vedno drže svoje "trdnjavo", čeprav je družba zaprla gorkoto iz centralne peči in električni tok. Konferenca med zastopniki družbe, unije in governerja Hornerja je bila brez uspeha.

Chicago, 20. febr.—Sedeči stavkarji, ki so zadnjo sredo okupirali tovarno Fansteel Metallurgical Corp. v North Chicagu, so večer odbili naskok 125 policajev in šerifskih deputitov, ki so vrgli večje število plinskih bomb med stavkarje, da jih potisnijo iz tovarne. Opolnoči se je zbrala večja množica v bližini tovarne in dražila deputite. Grupa mladih fantov je odvzela znake trem deputitjem in se potem pomešala med množico.

Meyer Adelman, unijski organizator, je prišel na pozorišče, ko je bil informiran o spopadu med stavkarji in policijo. Imel je govor, v katerem je pozival ljudi, naj podpirajo stavkarje, ki so šli v boj za priznanje unije.

Oborožena sila policajev in deputitov je bila sinoči povečana. Okrog 150 policajev in deputitov je zastražilo tovarno in ne pustilo nobenemu v bližino tovarne. Nevarnost je, da se bo bitka med stavkarji in oboroženo silo ponovila.

V North Chicagu so zdaj dospeli državni in federalni delavski posredovalci. Sinoči so imeli sestanek z unijskimi voditelji v mestni hiši in predlagali so imenovanje odbora stavkarjev, ki naj bi se pričel pogajati z uradni korporaciji glede končanja konflikta. Adelman je odklonil ta predlog in izjavil, da se bo on pogajal v imenu stavkarjev s korporacijo. Max Swiren, pravni zastopnik korporacije, je nato naznanil, da se korporacija ne bo pogajala z "zunanjimi" agitatorji. V mislih je imel Adelmanna in L. Krzyckija iz Milwaukeeja, organizatorja Lewisovega odbora za industrijsko organizacijo, ki je večer prišel v North Chicagu kot reprezentant stavkarjev.

Stavkarji so člani krajevne unije Zveze železarskih in jeklarskih delavcev, ki je včlanjena v Lewisovem odboru. Stavka je izbruhnila zadnjo sredo, ko je korporacija naznanila, da ne bo priznala unije.

Napetost je dosegla višek večer, ko so policaji in deputiti obkolili tovarno in pozvali stavkarje, naj se takoj umaknejo. "Pridite in izženite nas," je bil odgovor stavkarjev. "Mi se ne bomo umaknili, dokler bomo živi." Policaji so nato pričeli metati bombe v tovarno, stavkarji pa so streljali, železo in druge predmete na policaje in jih tako prisilili na umik. Bitka je rezultirala v zmagi stavkarjev.

Uradniki korporacije so se sinoči sestali na konferenci, da odločijo o nadaljnjih akcijah. Po konferenci je bilo naznanjeno, da so pozvali governerja Hornerja, naj pošlje državne milicijske sile v North Chicagu, da bodo izgnali stavkarje iz tovarne, katero so zasedli. Tovarna je mrzla, ker je korporacija ustavila kurjavo in električni tok. Sveče so edina razsvetljava stavkarjev, imajo pa dovolj živil in nekateri tudi odeje.

Chicago, 20. febr.—Sedeči stavkarji, ki so zadnjo sredo okupirali tovarno Fansteel Metallurgical korporacije v North Chicagu, so odbili naskok 125 policajev in šerifskih deputitov, ki so vrgli večje število plinskih bomb med stavkarje, da jih potisnijo iz tovarne. Opolnoči se je zbrala večja množica v bližini tovarne in dražila deputite. Grupa mladih fantov je odvzela znake trem deputitjem in se potem pomešala med množico.

Amerika zahteva newdealske zakone

Tako je Roosevelt posvaril uporne senatorje

Washington, D. C., 20. febr.—Predsednik Roosevelt je ponovno opozoril senatorje, katere je pozval v Belo hišo, da mora biti njegov načrt reformiranja federalnih sodišč sprejet v celoti. Ameriško ljudstvo hoče in bo tudi dobilo "newdealsko" zakonodajo kljub opoziciji, ki se je pojavila v kongresu. Rooseveltov načrt med drugim določa povečanje števila članov vrhovnega federalnega sodišča na petnajst.

Predsednik je dejal, da je ameriško ljudstvo pri novembrskih volitvah z ogromno večino odobrilo "newdealski" socialni in ekonomski program, toda federalna ustava, kakor jo tolmačijo člani vrhovnega tribunala, ovira izvajanje tega programa. Roosevelt je dal razumeti senatorjem, da bo ljudstvo dobilo "newdealsko" zakonodajo ne glede na to, kakšno stališče zavzemajo z ozirom na reformiranje ustroja federalnega pravosodstva.

Ta argument naglašala Roosevelt na konferencah s člani kongresa, ki tajno in odprto pobijajo njegov načrt. To pomeni, da ne bo sprejel nobenega kompromisa, ker je trdno uverjen, da ima na svoji strani večino ameriškega ljudstva. Roosevelt pravi, da glavna opozicija proti načrtu, da se poveča število članov vrhovnega sodišča, prihaja od Ameriške lige avobode in drugih organizacij velebiznisa, od interesov, ki so potrošili milijone dolarjev, da preprečijo njegovo ponovno izvolitev za predsednika Združenih držav.

Roosevelt se v prvi vrsti zanaša na organizirane delavce in farmerje, da bodo ti stali na njegovi strani v sedanjih borbi z upornimi senatorji in kongresniki. Ameriška delavska federacija je že podprla Rooseveltov načrt kakor tudi Delavska neustrankarska liga, ki izraža mnenje Lewisovega odbora za industrijsko organizacijo. George Berry, predsednik lige in federalni koordinator industrijske kooperacije, je zdaj naslovil pisma vsem senatorjem in kongresnikom, v katerih jih poziva, naj podpirajo Rooseveltov načrt.

"Delavska neustrankarska liga in vsi organizirani delavci pričakujejo, da bodo vsi kongresniki in senatorji, ki so v zadnji volilni kampanji poudarjali, da podpirajo Rooseveltovo administracijo, odobrili predsednikov načrt reformiranja federalnih sodišč," pravi Berry v svojem ultimatu članom kongresa.

Boj za nacijsko kontrolo cerkve v Nemčiji

Berlin, 20. febr.—Hans Kerrl, Hitlerjev cerkveni minister, je večer povedal uradnikom, ki imajo nadzorovati "volitve" za novo vodstvo protestantske cerkve v Nemčiji, da protestantska cerkev mora priti pod kontrolo nacijske vlade in postati državna cerkev, drugače jo prenehala eksistirati v petih letih. Med protestanti je močna opozicija, ki nasprotuje nacijski kontroli cerkve, vendar bo "volilna kampanja" silno ostra.

Eksplodizija na bojni ladji; šest ubitih

San Pedro, Cal., 20. febr.—Šest pomorščakov je izgubilo življenje in deset je bilo ranjenih, ko je eksplodiral top na bojni ladji Wyoming v momentu, ko so ga pomorščaki nabijali. Bojna ladja je sodelovala pri manevrih na morju v bližini otoka San Clemente.

ZADNJI DNEVI GREENA V RUDARSKI UNIJI

Akcija za izključitev bo podvzeta v njegovi krajevni uniji

TEŽKA POSLOVITEV

Washington. — (FP) — Nad Williamom Greenom, predsednikom Ameriške delavske federacije, se usoda bitko masčuje. Nekdaj, ni še dolgo let, je bil eden najbolj čislanih članov rudarske unije UMW, danes pa mu preti izključenje. Njen član je že od svojih mladih let, od 1890, ko je bila unija ustanovljena. Zrasla sta takorekoč skupaj.

Že v zgodnji mladosti ga vidimo aktivnega med ohliskimi rudarji. Udeleževal se je v svoji krajevni uniji v Coshocetnu, O., in nato v poddistriktu in distriktu organizaciji. Nekako okrog 1905 je bil izvoljen v državno zakonodajno telo, kjer je služil več terminov in napravil dober rekord. Najbolj si je prizadeval, da država sprejela državni odškodninski zakon, ki je še danes med najboljimi v državi. Boril se je tudi za zakonodajo v interesu rudarjev, ki je bila prej zelo borna.

Za svoje delo so ga rudarji nagradili z izvolitvijo za tajnika-blagajnika mednarodne unije, na katerem mestu je služil dolgo vrsto let, dokler ni bil izvoljen za predsednika Ameriške delavske federacije po Gompersovi smrti. To mesto je dobil kot eden najspodobnejših delavskih voditeljev in predstavnikov največje unije v federaciji.

Njegovo vodstvo federacije se v ničemer posebno ne odlikuje. Vplival je vseeno mnogo, da je spremljal svoje antipatične smernice, katere ji je bil začetnik Gompers. Pod Greenovim vodstvom se je federacija polagoma sprijaznila s potrebo delavske zakonodaje, katero je Gompers skoraj do svoje smrti načelno odklanjal, ker je veroval samo v ekonomsko akcijo.

Zadnja leta je federacija pod njegovim vodstvom bolj podobna stari ženi, ki ne more pozabiti na preteklost, niti ni zmožna prilagoditi se potrebam časa. S prihodom NRA je Green delal velike geste in platonično urgal delavce, naj se organizirajo. Ni pa znal pridobiti ali prisiliti okorele eksekutivne federacije, da bi se bila oprijela novih smernic, industrijskega unionizma, ki daje edino podlago za organiziranje masnih industrij. Faktično ni zasnoval nobene organizatorne kampanje. Posledica tega je bila, da je zadnja leta umrlo skoraj toliko novih federalnih unij kakor se jih je pojavilo.

Faktično je vodstvo federacije bolj sabotiralo porajajoče se novo unijako gibanje kakor mu je pomagalo. Vse mlade unije, na primer v kavčukarski, avtni, industriji električnih naprav, steklarski itd. so se postavile na noge in razvile proti volji in kljub sabotaži eksekutivne ADF.

Vse to je odgovorno, da je prišlo do razkola. Prav proti tej sabotažni politiki je revoltiral Lewis, ki ni noben svetnik ali idealen delavski vodja, in pritegnil druge bolj progresivne unijske vodje v svoj okrog. In namesto, da bi bil Green potegnil z industrijskimi unionisti, kar je prej zagovarjal, skoraj vse svoje življenje, se je pričel bolj in bolj nagibati na stran skrajno sebičnih in konservativnih poklicnih unionistov, ki vidijo le svoje lastne interese in interese svojih unij.

Ker sta Green in njegov "akademski prijatelj" John P. Frey, (Dolje na 3. strani.)

Anglija in Francija kujeta novo ligo

Stalni nevtralnostni odbor s sedežem v Londonu

London, 20. febr.—Angleški in francoski diplomatje, ki so se najbolj trudili, da ustavijo transportacijo "prostovoljcev" in bojnega materiala v Španijo s sklenitvijo dogovora, ki stopi danes v veljavo, so zdaj prišli na dan z novim načrtom. Ta predvideva ustanovitev mednarodnega nevtralnostnega odbora, nove Lige narodov s sedežem v Londonu. Sedanji nevtralnostni odbor, v katerem so reprezentantje 27 držav, naj bi v smislu angleško-francoskega načrta postal permanentna institucija. Ta naj bi reševala vse konflikte, ki se pojavijo v Evropi.

Zagovorniki načrta poudarjajo, da bi s tako nevtralno ustanovo lahko sodelovale tudi druge države, ki so zdaj zunaj Lige narodov. To velja zlasti za Nemčijo in Japonijo. Slična ustanova, ki so jo tvorili poslanci evropskih držav, je funkcionirala več let po končani svetovni vojni in reševala evropske politične zadeve.

Pododsek mednarodnega nevtralnostnega odbora je zdaj objavil detalje načrta, ki določa zastraženo Španijo od vseh strani, da se ustavi transportacija "prostovoljcev" in orožja v Španijo. Bojne ladje Anglije, Francije, Nemčije in Italije bodo v smislu tega načrta patrolirale špansko obrežje, pri tem pa bo sodelovali tudi Rusija in Portugalska.

Portugalska, ki je vodila opozicijo proti zastražitvi svojih mej, se je zdaj premislila. Njen poslanik v Londonu je naznanil, da bo sprejel pogoje nevtralnostnega odbora s pridržkom, da angleške bojne ladje zastražijo njeno obrežje.

Albert Lebrun, predsednik francoske republike, je zdaj podpisal odredbo, ki prepoveduje odhod francoskih prostovoljcev v Španijo.

Mehiški delavci proti spravi s katoliki

Cerkve morajo ostati zaprte

Mexico City, 20. febr.—Močne protiverške skupine so podvzele akcijo, da preprečijo spravo med vlado in katoliki. Zveza mehiških delavcev, katere vpliv sega v vse dele Mehike, je pravkar naznanila, da ne bo dovolila otvoritve katoliških cerkva v državi Vera Cruz. Militantni katoliki so odprli te cerkve, ki so bile zaprte v smislu državnega zakona deset let, s silo.

Zveza mehiških delavcev je zapretila, da bo direktno posegla v politične afere. Združila se bo z močnimi agrarnimi grupami pod pokroviteljstvom mehiške revolucionarne (vladne) stranke. Eksekutiva te delavske organizacije se bo sestala na posebni konferenci v pondeljek, da razpravlja o situaciji. Voditelji naglašajo, da ustava Delavske zveze zahteva odločno pobijanje verske propagande, da odpravi verski fanatizem, ki ga je ljudstvo podedovalo in katerega skuša reakcija zdaj izrabiti v svoj prilog.

Miguel Aleman, governer države Vera Cruz, je po konferenci s predsednikom republike Cardenasom odpotoval v Jalapo, glavno mesto te države. Razgovarjala sta se o versem vprašanju, ni pa znano, kaj sta sklenila glede rešitve tega vprašanja.

Velika fašistična ofenziva na madridski fronti

Uporniki utrpeli velike izgube v naskokih na pozicije vladnih čet. Ameriški topovi v rokah brambovcev na fronti ob Biskajskem zalivu. Več ko 50,000 italijanskih fašistov v armadi generala Franca

Konflikt dveh cerkva v Jugoslaviji

Pravoslavci nasprotujejo konkordatu z Rimom

Belgrad, 20. febr.—Pravoslavni patrijarh Varnava, glava arabske pravoslavne cerkve, je v sporazumu s svojimi škofi ali vladikami, kakor jim tukaj pravijo, odločno nastopil proti konkordatu (paktu) Jugoslavije z rimskimi papežem. Konkordat, ki ga je sestavila prejšnja Jevtičeva diktatorska vlada in za njo odobrila sedanja Stojadinovičeva vlada, se zdaj nahaja pred narodno skupščino, da ga ratificira, nakar pride v veljavo.

Pravoslavni patrijarh je zdaj razvil močno agitacijo proti ratifikaciji konkordata in apelira na skupščino, naj ga zavrne. Razlogi, ki jih naveda patrijarh Varnava, so, da konkordat daje katoliški cerkvi velike privilegije v Jugoslaviji na škodo arabske pravoslavne cerkve. Papež ima na razpolago v Jugoslaviji zemljo, poslopja, denar in sploh več kot primeroma v kateri drugi državi; na razpolago ima tudi tole, armado, mladino in sploh, kar hoče. Organizacija Katoliška akcija ima popolno svobodo v Jugoslaviji. Pravoslavni patrijarh se pritožuje, da pravoslavje v Srbiji ni še nikdar imelo takih privilegijev, kakršne Jugoslavija danes nudi katoliški cerkvi.

Stojadinovičeva vlada seveda pobija patrijarhovo opozicijo in med vrsticami njenega ugovora je lahko razumeti, da "katoliška cerkev zasluži priznanje in plačilo, ker brani Jugoslavijo pred komunistično propagando iz Rusije". V ostalem si vlada pere roke, češ, da konkordat je del prejšnje vlade...

Devetnajst delavcev obtoženih v Indiji

Anderson, Ind., 20. febr.—Tukajšnja okrajna veleporota je obtožila 19 avtnih delavcev v hujškanih k izgredom. Obtožba izvirja iz nemirov pred nekaj dnevi, izvirajočih iz stavke v tukajšnji tovarni General Motors. Več delavcev je bilo obsojenih. Med obtoženci je 14 delavcev iz Plinta, Mich., ki so po zmagi v Plintu prišli sem, da pomagajo tudi tukajšnjim delavcem do zmage.

Hitler prepovedal vzpostavitev Habsburžanov

Pariz, 20. febr.—Iz Rima je prišla vest, da je Hitler obvestil Mussolinija, da on ne bo dovolil obnove monarhije s habsburško dinastijo v Avstriji.

Ameriški sanitejci na fronti v Španiji

Valencija.—Ameriška sanitetska skupina, kateri načeluje dr. Edward Barsky in katero so poslali v Španijo prijatelji španske demokracije, je odšla na fronto. Prvotno je mislila odpreti bolnišnico v Madridu. Ker je tam že 27 dobro opremljenih bolnic, je skupina odšla na južno fronto, kjer bo operirala v bližini Cordobe, Aranjueza in Malage.

MADRID, 21. febr.—Vladne čete so odbile nadaljnje napade na madridski fronti in reokupirale nekaj postojank južnovzhodno od Madrida. Delavska milica je izvajala večjo zmago v provinci Asturiji. — Vojsno sodišče v Madridu je oprostilo okrog sto ujetnikov, ki so bili zajeti na Angeljškem vrhu, ko so objubili, da se pridružio ljudski armadi. Eden ujetnikov je šel na radiopostajo in naznanil fašistom, da odlej se bodo bojevali proti njim.

Madrid, 20. febr.—Vladne čete, ki branijo Madrid v največji fašistični ofenzivi, ki traja že več dni, so odbile vse naskoke in obdržale svoje pozicije. Od izida te ofenzive zavisi usoda Madrida. Fašisti so vrgli vso svojo oboroženo silo na madridsko fronto, da pretrgajo železen obroč vladnih čet in zasežejo cesto, ki veže Madrid z Valencijo. Po tej cesti dovažajo brambovce Madrida živila in bojni material iz Valencije.

Maročani igrajo glavno vlogo v bitkah na madridski fronti. V desetih dnevih ofenzive so utrpeli velike izgube, čeprav stalno prihajajo nove fašistične čete na to fronto. Najmanj 40 odstotkov vojakov fašistične armade je padlo na tej fronti, odkar traja ofenziva.

Vladno poročilo, ki je bilo večer objavljeno, se glasi, da je bilo 52 oseb ubitih in 162 ranjenih, ko so fašistični letalci trikrat navalili na Madrid zadnjo sredo ponoči in vrgli večje število bomb.

Pariz, 20. febr.—Protiletalski topovi ameriškega izdelka so na fronti ob Biskajskem zalivu, kjer prebivale province Baske, ki podpirajo ljudsko vlado, odbili fašistične napade. Tako se glasi poročilo, ki je dospelo v Pariz iz Bilbaoja. Poročilo dostavlja, da so štirje ameriški protiletalski topovi montirani na ozemlju v bližini San Sebastiana, mesta, ki je pod fašistično kontrolo. Kako so ti topovi prišli sem kljub amandiranju ameriškega nevtralnostnega zakona, ki je imel ustaviti pošiljanje orožja in bojnega materiala v Španijo, poročilo ne omenja.

London, 20. febr.—Iz zanesljivih virov se je izvedelo, da je bilo 55,000 italijanskih fašistov v armadi generala Franca, vrhovnega poveljnika španskih upornikov, ko so uporniki okupirali Malago, pristaniščno mesto na jugu Španije. Število nacijskih "prostovoljcev" je veliko manjše, toda natančni podatki niso znani. Isto poročilo dostavlja, da nacijski "prostovoljci" v zadnjih tednih ne prihajajo v Španijo. Dalje javlja, da se italijanski in španski fašisti v armadi generala Franca pripravljajo in da so se pojavile med njimi akutne diference.

Tu se širijo govorice, da je diktator Mussolini, ki sicer želi zmago španskim fašistom, namenoma poslal tako veliko število vojakov v Španijo, samo da se jih iznebi. Ti so povečini vojaki, ki so se udeležili vojne v Abesiniji in katerim vlada dolguje večjo vsoto v zaostalih plačah. Ako bi se vrnil v Italijo, bi jih morala vlada hraniti, toda Mussolini ne mara imeti novih stroškov za nasitjevanjem, zato jih je poslal v Španijo.

Valencija.—Ameriška sanitetska skupina, kateri načeluje dr. Edward Barsky in katero so poslali v Španijo prijatelji španske demokracije, je odšla na fronto. Prvotno je mislila odpreti bolnišnico v Madridu. Ker je tam že 27 dobro opremljenih bolnic, je skupina odšla na južno fronto, kjer bo operirala v bližini Cordobe, Aranjueza in Malage.

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Prepovedana predavanja. — O
rajna glavarstva zelo strogo
nadzirajo delo delavske kulturne
organizacije "Vzajemnosti". Po-
seben strogi so zadnje čase gle-
deli predavanj. Mnogo predavanj
si so jih najavile "Vzajemnosti"
raznih delavskih kraji, je bi-
lo prepovedanih, med temi tudi
predavanja, kjer res ne more-
mo razumeti, s kakšnim razlogom
jih prepovedujejo. Prav zadnje
čase so se mnogi intelektualci
stavili na razpolago delavskim
kulturnim društvom za predava-
nja o raznih problemih, ki se ti-
čejo direktno delavskega giban-
ja, in o vprašanih splošne izo-
razbe. Oblasti so to najbrže o-
pazile in dobile nalog, da morajo
delavske predavanja strogo nad-
zirati in prepovedovati.

je zanikovalne besede potrjene. V Spodnji Hudinji pri Celju so zadnja leta živel okrog 50 let stari čevljar Ratej z ženo in hčerjo. Zakonca pa sta se zadnje čase pogosto sprla, ker je morala biti ravna z ženo surovo in ji ženi postalo življenje ob njeni prava muka. Ko sta se pred nekaj dnevi spet stela, je žena iz jezi zakricala, da bo izdala, da Ratej umori oskrbnika pri Wundischgratzu. To se je razvedelo in policija je Ratejevo aretirala nekaj dni nato pa tudi Rateja samega, ki se je zdravil v bolnišnici, ker je bil pri nekem pretepu ranjen. Okrožno sodišče zdaj temeljito preiskuje vso zadevo, vendar še ni mogoče trditi, ali se bodo žene obdolžive pokažale za resnične ali izmišljene.

Copyright 1997, The American Volume Company

Martin Andersen Nexø

PROKLETSTVO

ROMAN

Prevedel Mirko Javornik

Drugič je čutil razjedajoči učinek sovraštva v svoji zaspani krvi. Napemal se je v neznan zavesti, da je človek — možik; bilo mu je, kot da s stisnjenimi pestmi trdo udarja.

Toda vse je izplamenelo, splahnelo kot bežen privid tega, kar ni bil, in se ni imelo nikdar več vrniti.

Za hip je občutil izgubo, toda potem je tudi to čustvo izginilo. In pogled na pivovarja mu je buril srce in ga polnil z upanjem, z otihočnim, tesnobnim upanjem na pot, po kateri bo prišel do požirka žganja.

Že v veliki razdalji je smel klobuk, ga držal v roki in se bližal Damu.

"Kako je, mojster?"

"Hvala, ne prav najboljše, če leži človeku žena na bolniški postelji."

"Kaj, žena je bolna? Misliš sem, da bi njej nikdar ne moglo kaj manjkati. — Menda vendar ne pričakuje kaj majhnega?"

Krojač Frank se je smehljajal.

"Da, vam je lahka beseda, gospod Dam. In vendar je težko, če leži pomočnica bolna. Rad bi ji poskrbel za olajšanje, a denarja ni dovolj za vse. Kaj pozivljajočega bi se ji zelo prileglo."

"Najbrž se mora zelo mučiti. Ampak saj ste tak izborni krojač, zakaj se vi bolj ne poprimete obrti in ne prizanašate ženi?"

"Človek stori kar more, gospod Dam; toda hrbet je slab — in potem konkurenca!"

"Ah kaj, tu v mestu ni tako hudo — če človek ne zanemarja svojega posla. Toda jaz bi vam rad pomagal; imam ponošeno obleko, ki jo je treba obrniti. Jutri lahko pošljete fanta, da jo odnese."

Krojač Frank je videl, da prav nič ne kaže, da bi na ta način kaj dosegel, in je nameril močnejše orožje.

"Oh ja, fant — Bog nam pomagaj z njim. Koristi ni od njega, Bog mi pomaga, da ne, in zmeraj je lačen, naj človek še tako tlači vanj. Toliko stane, preden človek otroka vzredi, in kaj ima od tega? Nehvaležnost, nič drugega kot nehvaležnost?"

Pivovar Dam je namrščil čelo. Pravi namen krojača Franka je bil, da bi izrabil zadevo s fantom zato, da bi ga obral.

Stvar samo je Dam seveda že kdaj z večjo vato za vselej spravil s sveta; s tem denarjem si je vendar mogel krojač Frank nekoč vse tako lepo urediti. Potem mu je tu in tam Dam stisnil krono ali dve za kakšne potrebe, ker se mu je smilil in ker je čutil do njega nekaj takega kot slabo vest. Toda zdaj se je prvič zgodilo, da je hotel Frank iz svoje revščine kovati denar kar naravnost.

Fej! Pivovar je pljunil daleč na pot in zlobnim pogledom opazoval Franka.

"Čudno, da je fant postal tak cepec; saj ima dober vzgled, po katerem bi se lahko ravnal," je dejal z dvomnim pogledom na Franka. "Kaj pa če ni tega kaj kriva vzgoja? Saj smo že večkrat doživeli, da je kak oče tako ljubil svoje dete, da ga je razvedil. Im vi ste prav za trdno velik prijatelj otrok, mojster."

Frank je v duhu preklinal samega sebe zaradi svoje nespretnosti in je videl, da je treba razžaljenega pivovarja na vsak način potolažiti, če hoče kaj doseči.

"Seveda, da je človek sam kriv," je dejal ponižno. "Človek bi ga rad dostojno oblačil in ga ne puščal, da bi počel, kar bi hotel kakor kak ubog siromak. In kakšno glavo ima dečko za branje in za pisanje! Pogosto mu pravim: alo, zračunaj mi to. Stojte vam napravi in se mi smeje v obraz. Zakaj jaz sem bil vedno slabe glave za tako reč. — In mekega dne, ko mi je rekla mati, da gledam izpod čela kot jezen bik, je zamrmral, Bog ve, da res: "Pograbi bika za roge." Naredil sem se seveda, kot da nisem nič

ališal, zakaj človek mu za tako ne sme dajati potuše. Ampak glavica, kaj? "Pograbi bika za roge!" vam pravi — Bog ve, da res, in fant hodi vendar komaj k pastorku."

Pivovar Dam se je bil medtem umaknil in zaprl vrata. Krojač Frank pa se ni niti zmotil; lomil je z rokami po zraku in kar naprej govoril ter se obračal do nekaj mimogredočih, ki so obstali:

"Nočem nič reči, ampak fant ima očetovalo glavico. "Pograbi bika za roge," vam zamrmra čisto nalaho, toda mojster Frank ni šele od včeraj. "Drži gobec," sem mu rekel, zakaj ne gre, da bi človek podpiral hudobijo."

"In vendar je to le nekaj za štirinajstletnega mladca. "Pograbi bika za roge," vam pravi čisto resno."

Frank se je kolcaje smejal in lezel po cesti, poslušalci so šli za njim med raznimi vzkliki, mladež pa se je odzadaj porivala za njim.

Na trgu se je mladina in preprostejši narod zvrščal za veliko zastavo, ki jo je zibal orjaški ribič s častito brado. Čakali so samo še godbe, da bi se v sprejedu napotili na veselje.

Tudi tu so sprejeli Franka z dežjem šaljevih opomb, ki so kar pljusale na njegovo glavo.

"Aha, zdaj je prišel mož gospe Frankove."

"No, ali je kaj grmele, mojster?"

"Poglejte, kako je danes njegova obleka lepo iztepana!"

"Da, daje si jo kar na telesu iztepati, da ne izgubi kroja."

Mojster Frank ni ljudem jemal takih čenč za hudo. Čutil je, da bi bili vsi ti ljudje na njegovi strani, če bi prišlo do česa resnega; in če je bilo to sočustvovanje tudi dobršno pomošano s preziranjem, ga je bil vendar vesel.

V resnici je pa res vse mesto držalo z njim, čeprav so vsi priznavali, da je šema, in niso smatrali njegove cunjavosti za zgodovinsko veličino.

Njegovo ženo so pa obsojali. Toda ne iz kakve jeze, ker je varala moža; to se je vsem zdelo čisto v redu, ker je bil on zanič. Toda njegova ostra in robata narava jim ni bila po volji tudi zaradi tega ne, ker se je tem močnejše upirala, čim silnejši je bil tok splošnega mnjenja, in se mu stavila naravnost nasproti tedaj, kadar je narasel v vrtnice. Ljudje so sami vendar tako radi pustili, da jih je plavil tok s seboj.

V tem so se z mojstrom Frankom mnogo bolj razumeli. V vsaj svoji majavosti, brbljivosti in nagnjenju, da je popuščal vsakemu najmanjšemu pritisku, jim je bil nekaj sorodnega, česar sicer niso priznavali, kar so pa čisto neposredno nagovarjali.

Saj je znal človeka ganiti do sočutja.

Tako se je mojster Frank solčil v sočutju svojih soljudi, tudi če se je izražalo malo bolj prešerno, kakor prav danes.

14

Veselični prostor v gozdu je v snujoči pripeki zehal v brezoblačno nebo. Vsenaokrog so ga oklepale orjaške jelke.

Pisano, poteče se mrgolenje se je razlivalo v nešteti smereh čez uvelo travo kakor mravlje z mravljišča.

Po travniku so hodile robate služkinje in bosopeti pastirji z olupljenimi ušesi in zarjavelo kožo. Iz vse harde (okraja) so ubožnice izpraznile na travnikih vse, kar so vsebovale hromceve, bebecve in postopakeve, vse nižje ljudstvo iz kraja se je zbralo na veselico: ribiči, hlapi v visokih škornjih in švedski kamnoseki. Kmetje so prišli z ženami in hčerami, mestni odličniki so se zbirali na malem odru in okrog njega, da bi v dostojanstveni odmaknjenosti opazovali ljudsko vrvenje.

(Dalje prihodnjik.)

Mnogi so prišli iz Nemčije in poglaviti izmed njih je bil baron Von Steuben, veteran sedemletne vojne. Pridružil se je Washingtonu v Valley Forge ob najbolj črni uri revolucije in izvečbal je Washingtonove vojake v pravcato vojsko. De Kalb je bil drugi Nemec, ki je vodil ameriške čete. Umrl je valed ran v bitki pri Camdenu.

Iz poljskih pokrajin so prišli slavni Tadeus Kosciuszko, ki je zgradil nepremagljiva taborišča za ameriške vojske, nadalje viteški Kazimir Pulaski, ki je poveljeval proslavljeni Pulaskijevi legiji, ki je skora popolnoma obstojala iz inozemskih prostovoljcev. Po dveh letih neprestanega vojskovanja je bil Pulaski smrtno ranjen v bitki pri Savannahu. Drugi odlični Poljaki, ki so pomagali borbi za ameriško neodvisnost, so bili Beniowski, Zielinski, Bogovski in Litomaki.

Precejšnje število švedskih in danskih častnikov je bilo v revolucionarni vojski, zlasti Raab, grof Fersen in grof Stedingk. Izmed drugih odličnih inozemskih častnikov naj navedemo Mihajla Kovača, ki se je baje rodil na Ogrskem in padel je v bitki pri Charlestonu v marcu l. 1779.

Število tujerodcev v revolucionarni vojski je bilo veliko tudi med moštvom. Vojaški prostovoljci iz Pennsilvanije so bili večinoma nemškega, irskega ali škotskega rodu ali izvora. Nemški prostovoljci so takoj začeli privabljati Hesijance, ki so služili pod angleško zastavo. Obetal so jim ameriško državljanstvo, svobodo in petdeset akrov zemlje, ako se pridružijo kolonijalcem.

V Charlestonu je kapetan Lushington — organiziral stotnijo, obstoječo v glavnem iz ameriških židov.

Proti koncu vojne, ko je britansko brodogradništvo ogrožalo ameriške ladje, je John Paul Jones, Škot po rodu, zaslovel po svojih drznih napadih na angleške ladje ob samih angleških obalah in postal pravcati strah angleškemu brodogradu.

Konec vojne je našel trinajstletno ameriških kolonij v jako žalostnem položaju. Zakladnica kongresa je bila takorekoč prazna. Oblast kongresa je bila malenkostna. Obstojala je nevarnost, da bi kolonije utegnile degenerirati v število neznatnih, prepirljivih in sovražnih držav, ki bi potem prav lahko padle nazaj v kremple Angležev.

Po ratifikaciji konstitucije je bil Washington izvoljen za prvega predsednika Združenih držav. Tedaj je Washington ravnal z notranjimi problemi z isto odločnostjo in dalekovidnostjo, ki jo je pokazal kot zastavonoša revolucije. Aleksander Hamilton in Thomas Jefferson sta tedaj zastopala skrajne ideje političnega naziranja one dobe. Prvi je zagovarjal največjo centralizacijo in jako federalno oblast, drugi je pa poudarjal decentralizacijo in ljudske pravice. Vendar je Washington poklical oba v svoj prvi kabinet, ker je bil prepričan, da sta oba koristna

za razvoj ameriške vlade. Organizirali so se federalni departamenti; federalna sodišča so začela delovati. Ustanovljena je bila podlaga za razvoj ameriških industrij in za sistem federalnih davkov in financ — v glavnem po načrtih Hamiltona. Na drugi strani je bila Jeffersonova zasluga, da je bila ustavi dodana prva desetorica amendentov, ki tvorijo takozvani "Bill of Rights" in jamčijo politično in versko svobodo ljudstvu.

Načela ameriške diplomacije, ki bazirajo na "svobodi od vmešavajočih zavezništav" z evropskimi velesilami, je izdelal Washington v svoji drugi predsedniški dobi. Vzlic vpitju nasprotnikov ni dopustil, da bi se Amerika vmešala v novo vojno. Vojaški genij revolucionarne vojne je postal apostelj miru in izdal slovesna svarila proti militarizmu. Bila je doba ystajanja Napoleona in Washington se je izkazal za resničnega proroka.

Ko je Washington dobil ponudbo, da bi tretjič služil kot predsednik in ko je spisal glasovito poslovitveno poslanico, so bile Združene države trdno ustanovljene. Ni bilo več strahu, da bi dežela mogla pasti v zmedo, kakršna je bila, ko je prevzel vladno.

Živel je še tri leta potem, ko se je umaknil iz javnega življenja, in umrl je na svojem posestvu v Mount Vernonu, Virginija, ki je od tedaj naprej postalo naroden spomenik.—F.L.I.S.

LETA 1936 JE BIL IZDELANIH NAJVEČ CIGARET V ZGODOVINI

Lani je bilo izdelanih v Združenih državah več cigaret kot v katerikoli prejšnjem letu. Leta 1936 je bilo namreč izdelanih 153.166.366.000 cigaret, leta 1935 pa 134.607.741.000, kar je pomenilo prejšnji rekord za industrijo.

18.000.000.000 več cigaret v enem samem letu jasno kaže, kako je naraslo zanimanje za cigarete v tej deželi. Lanski povisek nad prejšnjim rekordnim letom je bil večji kot je pa znašala produkcija cigaret leta 1914, namreč 16.427.086.000.

S tem je nedvomno dokazano, da kadilci zdaj več možkih in šenskih cigaret kot kdaj prej in da dajejo kadilci prednost lahki kaj. Razni vodilni operni, oderski in radio umetniki so nedavno osebno izjavili: da dajejo prednost Lucky Strike cigaretam, lahki kajti bogatega in zrelega tobaka. To je za umetnike velike važnosti in značilnosti, kajti njihovi glasovi so zanje premoženje. Spoznali so, da so Luckies prijazne njihovim glom.

Lucky Strikes nimajo v sebi raznih reskih dražljivcev, ki so bili odstranjeni potom izključnega procesa "It's Toasted". S tem je vaše grlo zaščiteno pred draženjem in kašljem. Za to slavno vrsto cigaret se uporablja le najboljši tobak, "smetana pridelka". Ta tobak je plačan po najvišjih cenah. Poleg tega je posebna kemična analiza pokazala, da so srednji listi tobake rastline najbolj pripravi za lahko kaj. Zato se poslužujejo samo srednjih listov.

Is tega tobaka so potem potom posebnega procesa odstranjeni skoro vsi dražljivci, ki so naravno navzoči v vsakem tobaku.

Ta skrbna izbira tobaka in strokovnjake metode izdelovanja napravijo lahko kaj, ki ji dajejo prednost umetniki opere, radija, odra in filma.

(Adv.)

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveta." Ali jih čitate vsak dan?

Naznanilo in zahvala

Zalostni in globoko potrti naznanjamo žalostno vest vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nam je kruta smrt vzela iz naše srede preljubljenega soproga in očeta

John Turšič

Premnul je po dolgo trajajoči bolezni 13. januarja in pokopali smo ga 16. januarja 1937 po civilnem obredu na Highland Park pokopališče. Ranjki je bil star 52 let. Doma je bil iz Cerknice na Notranjskem. V Ameriki je bival 36 let in sicer 29. let v Johnstown, Pa., in 7 let v Clevelandu. Ranjki zapušta sestro Jennie Koss v Johnstown, Pa., in brata Frank Turšiča v Youngstown, Ohio. Bil je vedno značajan in priljubljen med nami. Bil je dober soprog in oče, ter skrben gospodar, tako, da ga bomo težko pogrešali, ali pozabili ga ne bomo. Tudi njegovi prijatelji ga bodo pogrešali in žalovali za njim.

Dolžnost nas veže, da se iskreno zahvalimo vsem, ki so darovali krasne vence in cvetlice ranjkemu v zadnji pozdrav, ko je ležal na mrtvaškem odru in sicer: Mr. in Mrs. Jakob Gabrenja in družina, Mr. in Mrs. John Modic in družina, Mr. in Mrs. John Nachtigal in družina, Mrs. Jennie Koss in družina, Mr. in Mrs. Anton Arhar in družina, Mr. in Mrs. John Sustarsic, Mr. in Mrs. Jerry Lovko, Johnstown, Pa., Mr. in Mrs. John Jurca in družina, Pintar sestre, Mr. in Mrs. Eršte in družina, Mr. in Mrs. Jakob Gabrenja, Sr. Johnstown, Pa., Mr. Anton Brezec, Mr. in Mrs. John Obreza in družina, Mr. in Mrs. Andy Enrico in družina, Mr. in Mrs. Jakob Brezec in družina, Miss Angeline Skerl, John Koss, Fellows from East 63 St., Mrs. Kenick, Mr. in Mrs. Joe Sintič in družina, Mr. in Mrs. John Jerič, Zorich družina, Louie Skube, Louie and Dave, 10932 Massive Ave., S. O. M. Girls, F. A. Bush, Mr. in Mrs. John Gornik in družina, Mr. in Mrs. Frank Eky in družina, Mr. in Mrs. Joseph Meglich in družina, Clover Dairy, Mr. in Mrs. Anthony Pečjak in družina, Mrs. Mary Milavec, Miller Brothers, društvo Naprej, št. 5 SNPJ, Mr. in Mrs. Joseph Pintar.

Posebno se moramo zahvaliti pevcem Samostojne Zarje za petje pri odprti krsti in sicer: Mr. in Mrs. Frank Plut, Mr. Louis Strukel, Mr. John Sustarsič, Mr. Mario Kolenc in Mr. John Muhlić.

Zahvalo naj prejmejo tudi tisti, ki so dali svoje automobile brezplačno v poslugo pri pogrebu, in sicer: Louis Strukel, Jack Voelker, John Sulan, Joe Stenard, Andy Enrico, Leo Kapel, Jakob Brezec, William Monroe, John Sustarsič, Mr. Gornik, John Jurca, Josephine Krečič, Frank Muhlić, John Vičič, Anton Sustarsič, John Blaskovič in Jack Pintar.

Posebna hvala vsem, ki so nam bili naklonjeni in v tolažbo ob tej bridki žalosti. Hvala bratranec Anton Brezec, hčeram in zetom, ki so nam bili v pomoč ob bolezni in smrti in prišli tako daleč iz Johnstown, Pa. Hvala bratu Frank Turšič iz Yognstown, Ohio, soprog in hčerkam, ki so prišli pokojnega kropiti. Hvala vsem, ki so nam bili v tolažbo in ki so prišli ranjkemu kropiti in ga spremili k večnemu počitku. Hvala pogrebniku Joe Zele in Sinovi za tako lepo vreden pogreb in za vso naklonjenost in postrežbo. Hvala društvu Naprej, št. 5 SNPJ, katerega član je bil, ko je prestopil od društva Danica v Johnstown, Pa., za hitro izplačitev posmrtnine.

Še enkrat hvala vsem skupaj. Če bi pomotoma int kakega izpustili, se jim ravno tako zahvalimo.

Ti, predragi soprog in oče, si nas zapustil prerano. Težke ure so ostale med nami. Ločil si se od nas, ali ostal nam boš v trajnem spominu. Obiskovali bomo tvoj grob in tolažili se bomo s cveticami, ki jih bomo zasadili in zalivali s solzami. Počivaj mirno, spavaj sladko v tej ameriški grudi.

Zalujoči ostali:

MARGARET TURŠIĆ, soproga; ANNA, por. GABRENJA, ANTONIA, por. MODIC, JENNIE, por. NACHTIGAL, hčerke in 5 vnukov, Jack, Margie, Bobby, Eddie in Johnny in več sorodnikov.

Cleveland, Ohio, 17. februarja, 1937.

Ob obletnici Georgeja Washingtona

Da je spojil trinajstletno malih poljedelskih kolonij, medsebojno prepirljivih in nezaupnih, v neko podobo enotnega maroda, je nedvomno največja zasluga Georgeja Washingtona, prvega predsednika Združenih držav. Ta zasluga je njegov drugi največji čin. Prvi je bil vodstvo neizveštane vojske poljedelcev proti tedanji največji vojaški in mornariški velesili na svetu, in s to zmago je bila dosežena neodvisnost Združenih držav.

Washington se je rodil na očetovi plantazi v Westmoreland County v Virginiji dne 22. februarja 1732. Družina je spadala k stanu veleposestnikov. Washington je bil deležen običajnega šolanja virginijskega gospoda, pri čemer je učenje vojaške taktike in orožnih predpisov igralo znatno vlogo. Po smrti očeta je bil v starosti 16 let zaposlen kot zemljemerec. Prvi vojaški čin je dobil v starosti 19 let. L. 1753 je poveljeval četam virginijske kolonije v takozvani francoski in indijanski vojni.

Revolucionarno gibanje v ko-

lonijah je končalo mirno življenje upravitelja plantaže. Borba je že od začetka dobila značaj bratomorne vojne. Večina bogatinov, veleposestnikov, uradnikov in duhovnikov se je pridružila torjem, ki so naglašali zvestobo kralju in "stari domovini". Na drugi strani so bile revolucionarne skupine, ki so si nadaljevale ime "Sinovi svobode" in ki so se povsod pojavljale, na stotine malih tajnih skupin, drznih in dostikrat nerednih.

Ne da bi se obotavljal za tretnotek, se je Washington pridružil stranki revolucije. Ko so kolonisti proglasili odprti upor in odcep od Angleške, je Washington sprejel poziv, da vodi kontinentalno vojsko.

Revolucionarna vojna ostane znamenit dogodek v svetovni zgodovini. Ob začetku se je zdelo povsem brezupno, da bi slabo organizirane poljedelske kolonije, katerih premnogi vodilni možje so bili na strani sovražnika, mogle premagati pritisk angleških vojak. Več kot 25.000 ameriških "lojalistov" se je bilo pridružil angleški vojski — nekateri iz-

med najboljših angleških regimentov so bili rekrutirani v Ameriki. Kasneje so Angleži prepeljali sem kakih 30.000 nemških plačancev iz Hesije in Hanoveranske, ubogih kmečkih sinov, prodanih v vojske od svojih vladarjev.

Proti vsem tem je Washington imel začetkom le revno obožena krdela prostovoljcev z ameriških farm. Ako je bil v stanu nadaljevati vojno šest dolgih let in končno doseči, da se je poglavitna angleška vojska podala, ni bila le zasluga odličnega poirtvovalnega duha njegovih vojakov, marveč tudi blagodejne pomoči, ki so jo ameriške kolonije dobile od inozemstva.

Francoska pomoč je bila brez dvoma najbolj izdatna, ker je ameriško armado preskrbel z vojnimi potrebščinami. Mladostni Marquis de Lafayette je bil prvi, ki je ponudil svojo službo Washingtonu. Kasneje je Francija poslala množico brodogolj pod admiralom D'Estaingom in še drugo pod admiralom Grassejem a tisoči vojakov vred.

Ameriška revolucija je vsepovsod vzbudila nade za osvoboditev človeštva in svobodoljubni vojskovodje iz vseh delov sveta so prihiteli v Novi svet.

General Jose Miaja (pri mizi), predsednik madridske obrambne junte.

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebravnost in zaprtnico

NAROČITE SI PROSTI VZOREC — Triner's Bitter Wine Co. 544 S. Wells St., Chicago, Ill. Pošljite mi brezplačni vzorec. Ime Naslov